

YÜD Yayını

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ALANINDA YATIRIMLAR VE FİNANSMANI

IFC Avrupa - Orta Asya Bölgesi'ndeki (ECA) iş ortaklarına yönelik Yeşil Bankacılık çalışmaları kapsamında **Biyolojik Çeşitlilik Alanında Yatırımlar ve Finansmanı** konulu bir webinar düzenlemiştir. YÜD olarak, Climate Governance Initiative (CGI) kapsamında başlatılan Chapter Zero Türkiye inisiyatifinin stratejik ortaklarından ve Yönlendirme Komitesi üyelerinden biri olarak konunun yönetim kurulları açısından da önemli olduğuna inanıyoruz.

CGI'nın biyoçeşitlilik ile ilgili yaptığı çalışmalara ilgili linkten ulaşabilirsiniz:

[https://hub.climate-governance.org/article/biodiversity as a material financial risk](https://hub.climate-governance.org/article/biodiversity%20as%20a%20material%20financial%20risk)

YÜD Üyemiz ve aynı zamanda SKD Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Ebru Dildar Edin'in konuya ilişkin değerlendirmelerinin yer aldığı giriş yazısının ardından webinar özetini okuyabilirsiniz.

I. GİRİŞ: EBRU DİLDAR EDİN / SKD TÜRKİYE YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Biyoçeşitlilik kaybı dünya genelinde, toplumlar için en önemli küresel riskler arasında yer alıyor. Gezegen şimdi altıncı büyük kitlesel yok oluşla karşı karşıya ve sonuçları hem şimdi hem de milyonlarca yıl sonra Dünya üzerindeki tüm yaşamı etkileyecek. Her ne kadar yok olma süreci doğal olsa da kirlilik, ormansızlaşma, yaşam alanlarının tahribatı ve doğal kaynakların aşırı kullanımı gibi insan faaliyetleri, biyoçeşitliliği etkileyen yok olma oranlarındaki artışa katkıda bulunuyor. Birleşmiş Milletler Çevre Programı türlerin yok olma oranının insanın doğa tahribatına yol açmadığı dönemlere

YÜD Yayını

kıyasla 100 kat daha hızlı meydana geldiğini ortaya koydu. WEF Küresel Riskler Raporu'na göre ise biyoçeşitlilik kaybı önümüzdeki on yılda en hızlı kötüleşen küresel risklerden biri olarak görülüyor. Doğa krizi, türleri ve ekosistemleri yok etmemizin yanı sıra, insanlara, topluluklarına ve ekonomilerine sundukları sayısız avantajı da ortadan kaldırdığımız anlamına geliyor.

Ekosistemler, iklim krizinin etkisiyle uzun bir süredir kritik eşiklere ve noktalara yaklaşıyor. Bu kritik noktalar aşılsa ekosistem yapısında ve işlevinde kalıcı, geri döndürülemez ve tersine çevirmesi çok maliyetli çevresel, ekonomik ve sosyal sonuçlar doğuracak.

Geçtiğimiz yılın sonunda Montreal'da düzenlenen 15. Taraflar Konferansı'nda (COP15) kabul edilen "Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi", dünyadaki doğa kaybını 2030'a kadar durdurmayı ve kaybettiklerimizi geri kazanmak amaçlı iş dünyasını ve toplumları harekete geçirecek ortak bir küresel hedef üzerinde anlaşmaya vardı. Bu da ulusal boyutta tüm ülkelerdeki politika yapıcılara ve iş dünyasındaki şirketlere biyoçeşitlilik kaybını durdurmak için bu alandaki strateji ve eylem planlarını yeni küresel hedeflerle uyumlamaları ve geliştirmeleri yönünde harekete geçmeleri için bir fırsat sunuyor.

İş dünyası ve finans kuruluşlarının mal ve hizmet üretimi için biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetlerine bağlı olduğu şüphe götürmez bir gerçek. Bu da biyoçeşitlilik konusunda eylemi büyütmek için atılacak adımların güçlü bir iş gerekçesi olduğunu gösteriyor. Biyoçeşitlilik üzerindeki ticari etkiler, operasyonlara yönelik ekolojik riskler dahil olmak üzere ticari ve finansal kuruluşlara yönelik risklere dönüşüyor. Biyoçeşitlilik üzerindeki etkileri kabul etmek ve ölçmek, şirketlerin ve finansal kuruluşların yeni iş fırsatlarından yararlanırken biyolojik çeşitlilikle ilgili riskleri yönetmesine ve önlemesine yardımcı olacak.

YÜD Yayını

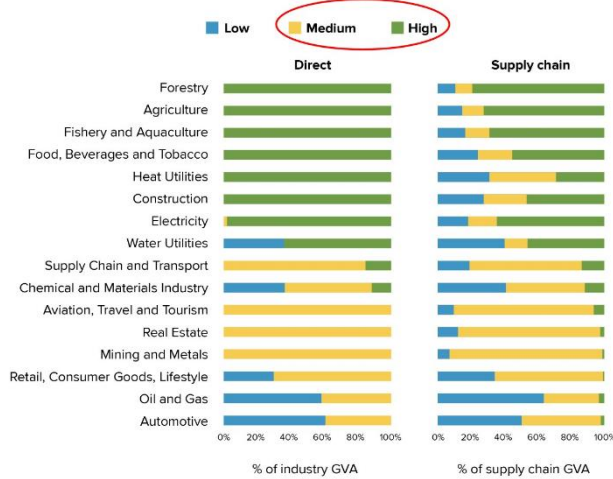
Günümüzde şirket yönetim kurulları, iklim krizi kaynaklı biyoçeşitlilik yatırımlarının iş stratejisi içindeki yerini iyi anlamalı ve biyoçeşitliliği koruyan ve destekleyen adımlar atmaya odaklanmalı. Biyoçeşitlilik yatırımları; sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak, riskleri azaltmak, inovasyonu teşvik etmek, itibar ve marka değerini artırmak gibi yatırımcı nezdinde de birçok avantaj sağlarken kurumun gelecekteki başarısı için kritik bir rol oynayacak. Yönetim Kurullarında benimsenmiş strateji ve aksiyonlar gelecekteki nesiller için sağlıklı bir ekonomik ve çevresel temel oluştururken, uzun vadede tüm şirketleri etkileyerek ulusal rekabette Türkiye'nin elini güçlendirmesine imkân tanıyacaktır.

II. WEBINAR ÖZETİ

Doğa ve Biyoçeşitliliğe Dair Bazı Çarpıcı Veriler

- İklim değişikliği ve biyoçeşitlilik kaybı birbiri ile iç içe geçmiş, birbirini tetikleyen ve etkiyi katlanarak arttıran konulardır ve birlikte ele alınmaları gerekir.
- Dünya çapında biyoçeşitlilik yatırımlarının finansı için gerekli yıllık yatırım tutarının 700 milyar dolar düzeyinde olduğu öngörülmektedir.
- Dünya GSYİH'sının yarısı, yüksek veya orta seviyede doğaya bağımlıdır.

Half of global GDP (\$44 tr) depends on nature to high or medium degree (WEF, PWC)

YÜD Yayını

- Biyolojik çeşitlilik kayıplarının dünya ekonomisi üzerinde etkisi oldukça yüksektir. Living Planet Index (LPI) <https://www.livingplanetindex.org> , dünyadaki biyolojik çeşitliliği ölçen bir endekstir. LPI, 1970 yılından bugüne %68 gerilerden 1 milyon canlı türü yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır.
- Biyolojik çeşitlilik sadece bir çevre konusu değil; aynı zamanda ekonomik, sosyal, kalkınma ve güvenlik meselesidir, bundan en olumsuz etkilenenler de insanlar, yerler ve doğal alanlardır.
- Dört değer zinciri; gıda, enerji, altyapı ve moda, insan eliyle biyoçeşitlilik üzerinde yaratılan baskının %90'ını oluşturmaktadır.
- Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne (Convention on Biological Diversity -CBD) göre, biyolojik çeşitlilik kaybına yolaçan ana faktörler şöyle sıralanmaktadır;
 - Toprak ve denizlerin kullanımında değişim
 - İklim değişikliği
 - Hava kirliliği
 - Doğal kaynakların aşırı kullanımı
 - İstilacı türler

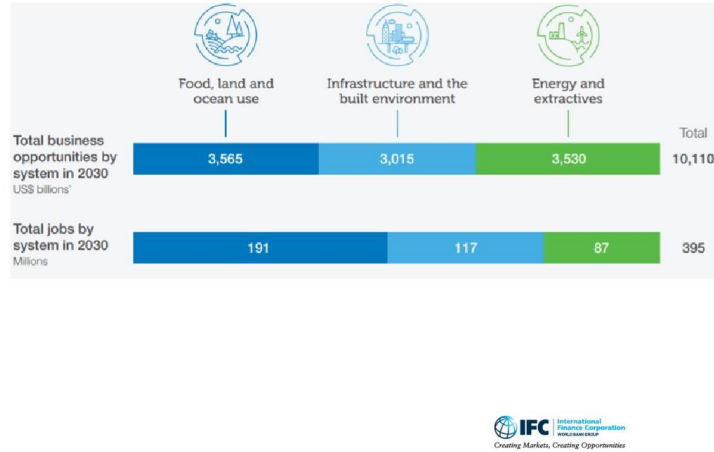
Peki bu gidişatı değiştirebilmek için ne yapılabilir?

- Çözüm, doğa dostu ekonomiye geçiştir. Finansal kuruluşların, doğal ekosistemi koruyan, onaran ve negatif etkileri bertaraf eden yatırımlara kaynak ayırarak bu geçişe katkı sağlaması elzemdir.
- Biyolojik çeşitlilik konusuna finansal kurumlar ve şirketlerin ilgisinin giderek artması sevindiricidir. Dünya Ekonomik Forumu tarafında CEO'larla yapılan 2022-23 Küresel Risk Algısı anketinde gelecek 10 yıl için sıralanan en önemli risk faktörleri arasında biyolojik çeşitlilik kaybı 4. sırada yer almıştır.

YÜD Yayını

 Doğa dostu ekonomiye geçiş ihtiyacı, 2030 yılına kadar iş dünyasına 10 trilyon dolarlık yeni iş ve 395 milyon istihdam imkanı sunmaktadır. Bunun kabaca üçte biri gıda, toprak ve okyanusların kullanımı, diğer üçte biri altyapı ve yapısal çevre, geri kalan üçte biri ise enerji ve ekstraksiyon (özütleme) alanındadır.

Transitioning to nature-positive economies represents
\$10.1 trillion in annual business opportunities by 2030
(WEF)

 Devlet kurumları, düzenleyici ve standartları oluşturan kurumlar ve özel sektör tarafında da konuya ilgi giderek artmaktadır.

COP15 Cumming Montreal (Aralık 2022)

 2022 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen BM Biyoçeşitlilik Konferansı'nda 2030 yılına kadar gerçekleştirilmek üzere 4 ana amaç ve 23 hedef belirlenmiş, hazırlanan **"Biyoçeşitlilik Çerçevesi"** 193 ülke tarafından kabul edilmiştir.

Çerçeve (<https://www.cbd.int/gbf/>) ana hatlarıyla şöyledir;

YÜD Yayını

- Arazi ve okyanusların %30'unun muhafaza edilmesi
- Arazi ve okyanusların en az %30'unun geri kazanılması
- Kritik noktalarda biyolojik çeşitlilik kaybının durdurulması
- Çevre kirliliğinin azaltılması, istilacı türlerin yayılmasının engellenmesi
- Gıda atıklarının yarıya indirilmesi
- Atık üretimi ve aşırı tüketimin azaltılması
- Pestisit ve yüksek derecede zararlı kimyasalların kullanımının yarıya indirilmesi
- Sürdürülebilir tarım, ormancılık ve balıkçılığa geçiş
- Kentsel bölgelerde biyoçeşitliliği genişletilmesi
- Yıllık 700 milyar dolar finansmanın mobilize edilmesi

Bunun 500 milyar dolarlık kısmının ekonomik faaliyetlerin (üretim ve tüketim) dönüşümü için, geri kalan %30'unun ise azalmakta olan biyolojik çeşitliliği koruyan ve restore eden yatırımların desteklenmesi için kullanılması hedeflenmektedir.

- Finansal Kurumlar ve şirketler tarafından risk, bağımlılık ve etki analizi yapıp kamuya duyurulması
- 2024'teki Biyoçeşitlilik COP'una kadar tüm ülkelerin "Ulusal Biyoçeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planları"nı oluşturması/güncellemesi ve "Ulusal Biyoçeşitlilik Finansman Stratejisi"ni belirlemeleri hedeflenmiştir.

Biyoçeşitlilik Finansmanında IFC Rehberi

IFC de çevre dostu ekonomik aktivitelere geçişte fırsatları ortaya koyan bir rehber çalışma hazırlamıştır.

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/publications_ext_content/ifc_external_publication_site/publications_listing_page/biodiversity-finance-reference-guide

YÜD Yayını

Rehber, yeşil bono ve yeşil kredi presipleriyle uyumlu, SDG 14 (su altında yaşam) ve SDG 15 (karada yaşam)'a ve Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesine katkı sağlayan bir doküman niteliğindedir. Rehberde, kaynağın kullanılabileceği alanlar sıralanmakta ve gösterge niteliğinde yatırım faaliyetleri 3 ana başlıkta gruplandırılmaktadır;

- **Biyoçeşitlilik ortak faydaları**- Halihazırda varolan iş yapış pratiklerinde değişimi destekleyen yatırımlar (organik tarım, rejeneratif tarım gibi iklim dostu tarımsal faaliyetler, sürdürülebilir deniz taşımacılığı, plastik geri dönüşümü, atık yönetimi, atık su yönetimi gibi)
- **Koruma/restorasyon** – Koruma ve ilgili hizmetlerin direk finansmanı (karbon ve biyoçeşitlilik kredileri yaratacak alanlara yatırımlar)
- **Doğa bazlı çözümler** – Doğanın kendisinin veya elementlerinin çözüm olarak kullanılması (Su akışını, selleri, fırtına, atık ve kirliliği yönetebilmek adına sulak alanların, ormanların, mangrovların korunması, restorasyonu)

Örnek Projeler

- **Atık su arıtma projesi** - IFC'nin Brezilya'da 150 milyon dolar finansman sağladığı SABESP UCL SEWAGE PLANT atık su arıtma projesi kirliliği ve aşırı kaynak kullanımını adresleyen bir projedir. Düşük gelirli ailelerin kanalizasyon sistemi ile bağlantısını sağlayıp, kanalizasyonun merkezi bir şekilde toplanım arıtılmasıyla Pinheiros nehrinin temizlenmesini ve su tüketiminin optimizasyonunu sağlamıştır.
- **IFC Orman Bonosu** - IFC, Kenya'da Kasigau ormanının korunması için 152 milyon dolarlık bono ihracı yaparak bunu özel sektör yatırımcılarına satmıştır. Yatırımcılara vade sonunda isteğe göre nakit ödeme veya karbon kredisi yoluyla ödeme yapılmasına olanak sağlanmış, BHP ile

YÜD Yayını

karbon kredileri için offtake anlaşması yapılmıştır. Böylelikle doğa ve biyoçeşitlilik korunurken yerel topluluklara da sosyal fayda sağlanmıştır.

 Su Projesi - İngiltere’de Anglian Water, temiz su projesi için yeşil bono ihracıyla 250 milyon pound kaynak sağlamıştır. Anglian Water, sel riskini azaltan, su kullanımında %50 tasarruf sağlayan, CO2 emisyonunu %89 azaltan bu projenin benzeri 59 yeni yatırım daha planlamaktadır.

Disclaimer/Yasal Uyarılar

1. İşbu makale IFC’den alınan izin çerçevesinde, okuyuculara kolaylık sağlamak adına hazırlanmış olup, IFC tarafından yayınlanan ve telif haklarına sahip olunan içeriklerin bir özetinin Türkçe’ye çevirisidir. Makale, IFC’nin izniyle hazırlanmıştır ancak IFC veya Dünya Bankası’nın herhangi diğer bir üyesi tarafından hazırlanmamıştır ve IFC’nin veya Dünya Bankası’nın herhangi diğer bir üyesinin resmi tercümesi değildir. IFC veya Dünya Bankası’nın herhangi diğer bir üyesi, işbu tercümenin doğruluğu, güvenilirliği ve eksiksizliği konusunda herhangi bir tekeffülde bulunmamakta ve tercüme edilmiş içeriğe veya bu içerikteki herhangi bir tercüme hatasına ilişkin olarak sorumluluk kabul etmemektedir. Bu makalenin içeriği, hukuki, menkul kıymetler veya yatırım tavsiyesi, herhangi bir yatırımın uygunluğuna ilişkin bir görüş veya herhangi bir türde talep oluşturma amacını da taşımamaktadır.

2. Yönetim Kurulu Üyeleri Derneği: Tüm hakları saklıdır. Bu yazıda yer alan yazılı ve görsel her türlü içerik, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında korunmaktadır. Yazı içeriği, atıf yapılsa dahi Yönetim Kurulu Üyeleri Derneği’nin izni olmaksızın tamamen veya kısmen herhangi bir şekilde kullanılamaz, kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz veya satılamaz. Bu yazı, Yönetim Kurulu Üyeleri Derneği tarafından doğru ve güvenilir olduğuna inanılan bilgilerden oluşmakta ise de, Yönetim Kurulu Üyeleri Derneği’nin içeriğin doğruluğu, güvenilirliği ve eksiksizliği konusunda bir taahhüdü bulunmamakta olup, içerikten kaynaklanan veya içerik ile bağlantılı her türlü zarar için üçüncü taraflara karşı sorumluluğu bulunmamaktadır.